

Sygn. akt III AUa 74/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer (spr.)
Sędziowie:	SSA Katarzyna Wołoszczak del. SSO Wiesława Stachowiak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Alicja Karkut

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2013 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku **J. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu

z dnia 24 września 2012 r. sygn. akt VIII U 2495/12

u c h y l a zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu VIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 kwietnia 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił J. K. prawa do emerytury, gdyż nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach oraz nie rozwiązał stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

Ubezpieczony złożył od powyższej decyzji odwołanie.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 24 września 2012r. oddalił odwołanie.

W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał na następujące ustalenia:

J. K. urodził się w dniu (...).

Decyzją z dnia 9 lutego 2012r. organ rentowy ustalił dla odwołującego kapitał początkowy. Na dzień 1 stycznia 1999r. Zakład uwzględnił 32 lata 2 miesiące i 22 dni okresów składkowych oraz 16 dni okresów nieskładkowych.

W dniu 29 grudnia 2011r. odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury i to z tytułu pracy w szczególnych warunkach wskazując, że nadal pozostaje w stosunku pracy w (...) - P..

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił prawa do emerytury uznając, że nie zostało udokumentowane wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a nadto wnioskodawca nie spełnił warunku rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

Na rozprawie przed Sądem Okręgowym wnioskodawca potwierdził, że nadal nie rozwiązał stosunku pracy.

Sąd ustalił, że odwołujący jest z zawodu stolarzem.

W dniu 20 sierpnia 1974r. podjął pracę na pełen etat w Fabryce (...) w P., po czym kontynuował pracę w (...) Sp. z o.o. W wystawionych zaświadczeniach o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ZUS Rp-7 obie spółki wpisały, iż zajmował stanowisko stolarza.

Likwidator spółki (...) wystawił odwołującemu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wskazując w nim, że w okresie od 20.08.1974r. do 10.02.1996r. zajmował stanowisko stolarz-klejacz wymienione w dziale VI poz.7 pkt 2 wykazu A stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu z dnia 19 maja 1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego zajmując się stale i w pełnym wymiarze klejeniem elementów stolarskich i tapicerskich do samochodów (...), (...).

Sąd Okręgowy wskazując na treść art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2009r. Nr 153 poz.1227 ze zm.), art.32 tej ustawy oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz.43) stwierdził, że odwołujący mógłby nabyć prawo do emerytury gdyby łącznie spełnił następujące warunki:

1. ukończył 60 lat,
2. udowodnił na dzień 1 stycznia 1999r. okres składkowy i nieskładkowy w ilości co najmniej 25 lat, w tym co najmniej okres 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach,
3. nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a w przypadku przystąpienia do OFE złożyłby wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, z pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa,
4. rozwiązał stosunek pracy.

Sąd podkreślił, że obowiązkiem Sądu było przed przyznaniem prawa do świadczenia pozytywne ustalenie spełnienia łącznie wszystkich przesłanek warunkujących prawo do emerytury.

Poza sporem było, że na dzień wyznaczonej rozprawy odwołujący pozostawał w stosunku pracy. Jednocześnie wyjaśnił, że rozwiąże stosunek pracy dopiero wtedy, gdy Sąd potwierdzi fakt zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Zdaniem Sądu przedmiotem sporu mogła być jedynie ocena spełnienia wszystkich przesłanek prawa do tego świadczenia, a nie dokonywanie częściowego rozstrzygnięcia w zakresie samego ustalenia okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, przy jednoczesnym oddaleniu odwołania z powodu niespełnienia wszystkich wymogów niezbędnych do przyznania świadczenia.

Niespełnienie warunku rozwiązania stosunku pracy powoduje konieczność stwierdzenia, że brak jest podstaw do przyznania J. K. prawa do emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie przepisów prawa materialnego oraz art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony J. K. zaskarżając wyrok w całości. Apelujący wniósł o zmianę wyroku poprzez przyznanie mu prawa do świadczenia emerytalnego ewentualnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznawania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że konieczność wcześniejszego rozwiązania stosunku pracy, bez gwarancji przyznania prawa do świadczenia emerytalnego naraziłaby go na poważne problemy natury osobistej. Nadto apelujący wskazał, że z dniem 1 stycznia 2013r. nie jest wymagana przesłanka w postaci rozwiązania stosunku pracy z uwagi na zmianę treści art.184 ust.2 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Emerytura na podstawie art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2012r.) przysługiwała, urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r., którzy w dniu 1 stycznia 1999r. legitymowali się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat-dla kobiet i 65 lat-dla mężczyzn, a także okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art.27 ustawy oraz – po tej dacie – osiągnęli wiek przewidziany w art.32,33,39 i 40 ustawy i rozwiązali stosunek pracy oraz nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody państwa.

W rozpoznawanej sprawie kwestią sporną było, czy na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca spełnił warunek pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat, którego Sąd I instancji nie rozstrzygnął. Stwierdził on bowiem, że wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy, a tym samym nie zostały spełnione wszystkie wymagania przesłanki do przyznania prawa do emerytury.

Stanowisko Sądu I instancji było bezspornie trafne.

W apelacji skarżący wskazał na zmianę stanu prawnego, albowiem art. 184 ust.2 został zmieniony przez art.1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012r. (Dz.U. 2012.637) i z dniem 1 stycznia 2013r. otrzymał brzmienie: „ emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.".

Tym samym, jak trafnie wskazał apelujący, aktualnie przepisy ustawy emerytalnej nie przewidują konieczności rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą przez osobę domagającą się przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W tym miejscu należy zauważyć, że z treści przepisu art.316§1 k.p.c. wynika ogólna zasada obowiązująca w postępowaniu cywilnym, zgodnie z którą podstawą rozstrzygnięcia roszczenia jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, przy czym nie może budzić wątpliwości, że sformułowanie „stan rzeczy” obejmuje także zarówno stan faktyczny jak i stan prawny.

Co prawda na gruncie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych reguła ta doznaje ograniczenia z tego względu, że postępowanie sądowe w tych sprawach wszczynane jest na skutek odwołania wniesionego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które zastępuje pozew. Postępowanie to ma charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem wydanej decyzji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że zasada ta nie ma charakteru absolutnego. Ma ona bowiem uzasadnienie tylko wtedy, kiedy odwołanie się do art.316 §1 k.p.c.

wypaczałoby charakter postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i prowadziłyby do oczywistego pominięcia odrębności tego postępowania poprzez całkowite pozbawienie znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe.

Odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia emerytalnego uzależnionego między innymi od warunku rozwiązania stosunku pracy np. na podstawie art.184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. wyrok SN z 12.04.2012r. II UK 235/11, wyrok SN z 5.04.2011r. III UK 106/10).

Z tych też względów, wobec zmiany stanu prawnego, w rozpoznawanej sprawie apelacja okazała się skuteczna.

Skoro do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku nie jest wymagana przesłanka rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, konieczne stało się wyjaśnienie jedynej spornej przesłanki- czy apelujący legitymuje się wymaganym 15 letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Z uwagi na fakt, że w tym kierunku Sąd I instancji nie przeprowadził (zresztą zasadnie) żadnego postępowania dowodowego i nie wyjaśnił tej kwestii, zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w celu jej wyjaśnienia.

Mając powyższe na uwadze zachodzi konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu (art.386§4 k.p.c.).

Przy ponownym rozpoznaniu rzeczą Sądu I instancji będzie przeprowadzenie starannego postępowania dowodowego na okoliczność czy wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999r. posiadał 15- letni okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a w konsekwencji czy spełnił w dacie wyrokowania wszystkie konieczne przesłanki do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku (art. 184 ustawy emerytalnej).

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386§4 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

/SSA Katarzyna Wołoszczak/ /SSA Iwona Niewiadowska-Patzer/ /del.SSO Wiesława Stachowiak/